ΤΑ ΕΚΤΑΚΤΑ ΤΟΥ «ΜΠΟΥΚΕΤΟΥ»

ΤΟΥ G. ZAVY

ΜΥΣΤΗΡΙΩΔΗ ΚΑΙ ΜΑΓΙΚΑ ΦΥΤΑ

Ὁ μανδραγόρας φυτρώνει συνήθως κάτω ἀπ' τὶς ἀγχόνες...

Ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα ὥς σήμερα, τὰ φυτὰ ἔχουν παίξει μεγάλο ρόλο στὴ μαγεία, ἀλλὰ κανένα ἀπ' αὐτὰ δὲν εἶνε τόσο μυστηριῶδες καὶ τόσο θρυλλικό, ὅσο ὁ μανδραγόρας.

Τὸ παράξενο αὐτὸ φυτό, γνωστὸ ἀπὸ τοὺς πιὸ παληοὺς χρόνους, ἐθεωρεῖτο καὶ θεωρεῖται μέχρι σήμερα ὡς προικισμένο μὲ ἰδιαίτερη μαγικὴ δύναμι. Ἡ ρίζα του εἶνε πάντα πολὺ μεγάλη καὶ παρουσιάζει διάφορα φανταστικὰ σχήματα, ἀλλὰ συχνότερα εἶνε χωρισμένη σὲ δυὸ χοντρὰ μέρη, τὰ ὁποῖα μοιάζουν καταπληκτικὰ μὲ δυὸ ἀνθρώπινα σκέλη.

Πίστευαν ἄλλοτε ὅτι ὁ μανδραγόρας εἶχε ψυχὴ καὶ μάλιστα ψυχὴ ἀνθρώπινη.

Καθὼς ἀναφέρουν σχετικῶς διάφορα ἀρχαῖα βιβλία βοτανολόγων καὶ μάγων, ὁ μανδραγόρας φυτρώνει σὲ μέρη, ὅπου ἔχει στηθεῖ ἀγχόνη, κι' ὅπου κρεμάστηκε ἄνθρωπος.

«*Ὅταν ἕνας κρεμασμένος*, γράφει κάποιος βοτανολόγος τοῦ Μεσαίωνος, *ἀρχίσει, κατὰ τοὺς τελευταίους σπασμοὺς τῆς ἀγωνίας του, νὰ ἱδρώνη καὶ νὰ δακρύζη, τὰ δάκρυά του καὶ ὁ ἱδρῶτας του ποὺ στάζουν στὸ χῶμα κάτω ἀπ' τὴν ἀγχόνη, τὸ καθιστοῦν γόνιμο. Ἀπὸ τὸ χῶμα λοιπὸν αὐτὸ βλαστάνει σὲ λίγον καιρὸ ὁ μανδραγόρας, ποὺ δὲν εἶνε ἕνα συνηθισμένο φυτό, ἀλλ' αἰσθάνεται καὶ πονεῖ σὰν ἕνας ζωντανὸς ἄνθρωπος. Γι' αὐτό, ὅταν θέλουν νὰ τὸν ἀποσπάσουν ἀπὸ τὸ ἔδαφος ποὺ εἶνε βαθειὰ ριζωμένος, βογγάει καὶ φωνάζει σὰν ἄνθρωπος ποὺ τὸν σφάζουν. Κι' αὐτοὶ ποὺ τολμοῦν νὰ τὸν ξερριζώσουν, παθαίνουν μεγάλο κακό, πρήσκονται, νοιώθουν φριχτοὺς πόνους σ' ὅλο τους τὸ σῶμα, καὶ συχνὰ πεθαίνουν*».

Γι' αὐτό, ὅταν ἤθελαν στὰ παληὰ χρόνια νὰ ξερριζώσουν τὸν μανδραγόρα, λάβαιναν χίλιες δυὸ προφυλάξεις. Ἔδεναν δηλαδὴ τὸ ἐπικίνδυνο φυτὸ στὸ σῶμα ἑνὸς σκύλου, ὁ ὁποῖος, καθὼς πήγαινε νὰ φύγη, ξερρίζωνε τὸν μανδραγόρα καὶ τὸν ἔσερνε μαζύ του.

Ἔτσι, ὅλη ἡ κακὴ ἐπήρεια τοῦ μανδραγόρα πήγαινε στὸ σκύλο, καὶ μόνο ὅταν ψοφοῦσε αὐτός, οἱ ἄνθρωποι ἔπαιρναν τὸ μυστηριῶδες ὅσο καὶ πολύτιμο φυτό, τοῦ ὁποίου ἡ ρίζα ἐχρησιμοποιεῖτο κατὰ διαφόρους τρόπους, ἀπὸ τοὺς προληπτικοὺς καὶ τοὺς μάγους.

Πολλοὶ φύλαγαν τὴ ρίζα τοῦ μανδραγόρα στὸ σπίτι τους, σὰν ἕνα πολύτιμο φυλαχτό, μέσα σ' ἕνα κομμάτι ὑφάσματος, λινὸ ἢ μεταξωτό.

Ἡ ρίζα αὐτὴ ἐθεωρεῖτο πρὸ πάντων ὡς ἕνα φυλαχτὸ ἐναντίον τῆς φτώχειας. Ἐπίστευαν δηλαδὴ πὼς ὅποιος τὴν εἶχε πάντα στὸ σπίτι του, θὰ παρέμενε πλούσιος ἐφ' ὅρου ζωῆς.

Ἐπίσης ἀπὸ τὴ ρίζα τοῦ μανδραγόρα, οἱ μάγοι καὶ ἡ μάγισσες ἔφτιαναν φίλτρα ἐρωτικά, τὰ πιὸ περίφημα καὶ πιὸ ἀποτελεσματικά, καθὼς ἔλεγαν. Εἶχαν πρὸ πάντων τὴν ἰδιότητα τὰ φίλτρα αὐτὰ νὰ ἐμπνέουν ἔρωτα φλογερὸ καὶ ἄσβυστο.

Στὴν Ἰταλία, κατὰ τὸν Μεσαίωνα, οἱ τύραννοι τῶν κρατιδίων τῆς Λομβαρδίας, ἀνάγκαζαν τὰ ὤμορφα κορίτσια νὰ πιοῦν φίλτρο ἀπὸ τὴ ρίζα τοῦ μανδραγόρα. Κι' ἔτσι ἡ δυστυχισμένες νέες ἔπεφταν μόνες τους στὴν ἀγκαλιὰ τῶν αἰσχρῶν μεγιστάνων.

Ὁ περίφημος Ἰτάλὸς συγγραφεὺς Μακιαβέλης ἔχει γράψει μιὰ κωμωδία μὲ τὸν τίτλο «Ὁ Μανδραγόρας», στὴν ὁποία ἀναφέρει λεπτομερῶς τὶς θαυματουργὲς καὶ μυστηριώδεις ἰδιότητες αὐτοῦ τοῦ φυτοῦ.

Καὶ σήμερα ἀκόμα, σὲ πολλὰ χωριά, καταφεύγουν στὸ μανδραγόρα ὅταν θέλουν νὰ κάνουν μάγια ἢ νὰ γοητέψουν καμμιὰ γυναῖκα.

Στὴ Γαλλία εὕρισκαν στὰ παληὰ χρόνια τὸν μανδραγόρα στὶς ρίζες τῶν βαλανιδιῶν.

Ἀλλοίμονο ὅμως σ' ἐκεῖνον ποὺ θὰ τὸν ξερρίζωνε μὲ τὰ χέρια του! Ὁ δυστυχισμένος αὐτὸς γινόταν πειὰ ὁ σκλάβος τῆς καταραμένης ψυχῆς, ἡ ὁποία ζοῦσε μέσα στὸ μοιραῖο φυτὸ κι' ἔπρεπε κάθε μέρα νὰ τῆς πηγαίνη τὴν τροφή της, ἡ ὁποία ἦταν πρὸ πάντων κρέας ὠμὸ καὶ ψωμί, σὲ μεγάλη ποσότητα. Ἀλλοίμονό του δὲ ἂν καὶ μιὰ μόνη φορὰ δὲν πήγαινε τροφὴ στὴν ἀδηφάγο ρίζα. Στὴν περίπτωσι αὐτὴ τίποτα δὲν μποροῦσε νὰ τὸν σώση. Πέθαινε μὲ φριχτοὺς πόνους καὶ τὸ σῶμα του μαύριζε ὅλο σὰν τοῦ Κάϊν!...

Στὴ νότιο ὅμως Γαλλία ἀπέδιδαν μόνο καλὲς ἰδιότητες στὸ μανδραγόρα. Πίστευαν δηλαδὴ ὅτι ὅποιος περιποιεῖται αὐτὸ τὸ φυτό, γίνεται γρήγορα πολὺ πλούσιος. Ἐπίσης, ὅποιος πήγαινε κι' ἔβαζε ἕνα νόμισμα στὴ ρίζα του, τὴν ἄλλη μέρα εὕρισκε ἐκεῖ δυὸ νομίσματα. Διηγοῦντο μάλιστα ὅτι πολλοὶ ἄνθρωποι εἶχαν πλουτήσει κατὰ τὸν παράδοξο αὐτὸ τρόπο.

Ἡ ἀρχὲς ἐπέβαλαν συνήθως διπλοὺς φόρους σ' ἐκείνους ποὺ πλούτιζαν μὲ μαγικὰ μέσα. Κάποιος ἀστὸς στὸ Μπορντώ, εἶχε ἀποχτήσει μεγάλη περιουσία χάρις στὸ μανδραγόρα.

Ἔτυχε ὅμως νὰ περάση ἀπ' τὸ Μπορντὼ ὁ βασιλεὺς Φραγκίσκος ὁ 1ος, τὴν ἐποχὴ αὐτή, κι' ὅταν ἔμαθε τὸ παραπάνω περιστατικό, ἐφορολόγησε ἀγρίως τὴν περιουσία τοῦ ἀστοῦ, παίρνοντάς του ἕνα μεγάλο ποσόν, μὲ τὴν πρόφασι ὅτι τὰ χρήματά του ἦσαν... μαγικά!

***

Ὅτι ὑπάρχουν, τέλος, φυτά, τὰ ὁποῖα ἔχουν παράξενες ἰδιότητες κι' ἐκπέμπουν βλαβερὲς ἀναθυμιάσεις, δὲν ὑπάρχει καμμιὰ ἀμφιβολία. Στὴν Ἀμερικὴ π.χ. ὑπάρχουν φυτὰ σαρκοφάγα.

Κάποιος περιηγητής, λίαν ἀξιόπιστος, διηγεῖται σχετικῶς τὰ ἑξῆς:

«*Μιὰ μέρα περνοῦσα ἀπὸ ἕνα χωριὸ ἡμιαγρίων τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς. Ἔξαφνα εἶδα μιὰ παράξενη πομπή. Ἕνα πλῆθος ἰθαγενῶν ὡδηγοῦσε μιὰ νέα κόρη τῆς φυλῆς των, κλαίουσαν καὶ ὀδυρομένην, πρὸς τὸ δάσος. Μιὰ καὶ ἤξερα τὴ γλῶσσα αὐτῶν τῶν ἰθαγενῶν, τοὺς ρώτησα γιατί κλαίει ἔτσι ἡ νέα κόρη καὶ ποῦ τὴν πηγαίνουν. Τότε ἕνας ἰθαγενὴς μοῦ ἀπάντησε ὅτι ἡ κόρη αὐτὴ παρέβη κάποιο νόμο τῆς φυλῆς των κι' ὅτι δικάστηκε συνεπῶς καὶ καταδικάστηκε σὲ θάνατο, ἀπὸ τοὺς ἀρχηγούς των.*

» — *Θὰ τὴν κάψετε ζωντανή; ρώτησα ἔκπληκτος.*

» — *Ὄχι, μοῦ ἀπάντησαν, θὰ τὴ δώσουμε στὸ ἀνθρωποφάγο φυτὸ νὰ τὴν καταβροχθίση.*

» *Περίεργος νὰ δῶ τί θὰ γίνη, ἀκολούθησα τὴν παράξενη συνοδεία. Οἱ ἰθαγενεῖς ἦσαν ὡπλισμένοι καὶ προχωροῦσαν βγάζοντας ἄγριες κραυγές.*

» *Ὅταν ἔφτασαν στὸ δάσος, σταμάτησαν μπροστὰ σ' ἕνα μικρὸ παράξενο δέντρο, ποὺμοιαζε μᾶλλον μ' ἕνα μεγάλο φυτό. Τὸ φυτὸ αὐτὸ εἶχε στὴν κορυφή του ἕνα εἶδος μεγάλου ἀγκαθωτοῦ λουλουδιοῦ, μὲ ὁλάνοιχτα φύλλα. Οἱ ἰθαγενεῖς ἔδεσαν τὰ χέρια καὶ τὰ πόδια τῆς νέας καὶ μολονότι ἐκείνη φώναζε καὶ παρακαλοῦσε νὰ τῆς χαρίσουν τὴ ζωή, τὴν σήκωσαν καὶ τὴν ἔρριξαν ἀπάνω στὸ μεγάλο φυτό, ἀνάμεσα στὰ ὁλάνοιχτα φύλλα τῆς κορυφῆς του. Μολονότι ἐπιθυμοῦσα πολὺ νὰ σώσω τὴν κόρη, ἡ ὁποία ἦταν καὶ πολὺ ὡραία, δὲν τόλμησα ὡστόσο νὰ τὸ ἐπιχειρήσω, μόνος ἐγώ, ἀνάμεσα σὲ τόσους ὡπλισμένους ἀγρίους.*

» *Μόλις ἔβαλαν τὴν κόρη μέσα στὸ κέντρον τοῦ φυτοῦ, αὐτὸ ἀμέσως ἄρχισε νὰ κινῆ πρὸς τὰ μέσα τὰ πελώρια φύλλα του καὶ σὲ λίγο τὰ ἔκλεισε ἐντελῶς, σκεπάζοντας ὁλότελα τὴ δυστυχισμένη νέα, τῆς ὁποίας ἡ φωνὲς γινόντουσαν ὁλοένα πιὸ ἀδύνατες καὶ τέλος ἔπαυσαν ἐντελῶς.*

Τότε οἱ ἄγριοι, ἄρχισαν νὰ χορεύουν γύρω στὸ ἀπαίσιο φυτό, ἕναν ἔξαλλο, δαιμονισμένο χορό.

» *Μὲ καρδιὰ σφιγμένη, ἀπομακρύνθηκα.*

» *Κι' ὅταν, μετὰ μερικὲς μέρες ξαναπέρασα ἀπὸ αὐτὸ τὸ χωριό, χωρὶς νὰ τὸ θέλω τὰ βήματά μου μ' ἔφεραν στὸ δάσος, μπροστὰ στὸ φοβερὸ φυτό.*

» *Τὰ φύλλα του ἦσαν πάλιν ἀνοιγμένα, καὶ ὅταν ἔσκυψα νὰ ἰδῶ στὸ κέντρον τῆς κορυφῆς του, εἶδα ἐκεῖ μὲ φρίκη μερικὰ ἀνθρώπινα κόκκαλα μόνον!.... Τὸ φοβερὸ φυτὸ εἶχε χωνέψει μέσα σὲ λίγες μέρες ὅλο τὸ σῶμα τῆς φτωχῆς κόρης.*

» *Καθὼς ἔμαθα κατόπιν, τὸ φυτὸ αὐτό, μόλις αἰσθανθεῖ σάρκινη λεία στὸ κέντρον του, ἀρχίζει νὰ κινεῖται, νὰ κλείνει τὰ φύλλα του καὶ νὰ παράγη συγχρόνως ὑγρά, ἱκανὰ νὰ φθείρουν καὶ νὰ χωνέψουν μεγάλας ποσότητας κρέατος, ὅπως τὸ στομάχι τῶν σαρκοβόρων θηρίων. Καὶ πραγματικά, τὸ φυτὸ αὐτὸ τρέφεται κυριολεκτικῶς μὲ σάρκες ζωντανὲς καὶ μὲ αἷμα θερμό, ὅπως τὰ ἄγρια θηρία. Ἀλλοίμονο στὸ ζῶο ἢ τὸ πουλὶ ποὺ θὰ πέση ἀνάμεσα στὰ φύλλα του!... Εἶνε χαμένο!... Ἔχουν δὲ τόση τρομερὴ δύναμι τὰ φύλλα του, ὥστε, ὅταν κλείσουν, ἐπάνω στὸ θῦμα τους, εἶνε ἀδύνατον νὰ τ' ἀνοίξη κανείς, ὅσο κι' ἂν προσπαθήσει...*».

Ρίζα μανδραγόρα, μὲ τεχνικὰ σκαλισμένο ἀνθρώπινο κεφάλι...

ΜΕ ΔΥΟ ΛΟΓΙΑ

Η ΛΕΞΙΣ ΒΕΖΥΡΗΣ

Ἡ λέξις βεζύρης ἐσήμαινε κατ' ἀρχὰς χαμάλης. Ἐχρησιμοποιήθη ὅμως κατόπιν καὶ γιὰ τοὺς ὑπουργούς, μεταφορικῶς, γιατὶ καὶ αὐτοὶ φέρουν τὰ βάρη τῶν κρατικῶν φροντίδων. Πρῶτος ἔλαβε τὸ ἀξίωμα τοῦ βεζύρη ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Μωάμεθ, Ἀλῆς, τὸν ὁποῖον ὁ Προφήτης ἀνεκήρυξε καὶ χαλίφη του. Στὴν ἀρχὴ ὁ τίτλος τοῦ βεζύρη δινόταν μονάχα σ' ἕναν. Κατόπιν ἐμοιράστηκε σὲ περισσότερους, ἀλλὰ ὅλοι αὐτοὶ εἶχαν ἐπὶ κεφαλῆς των τὸν «Σαδραζάμ», ὁ ὁποῖος ἦταν καὶ ὁ πραγματικὸς βεζύρης τοῦ κράτους.